

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
О.Є. Грибанова
09 2022

ПСИХОЛОГІЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН (БІЗНЕС КУРС)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

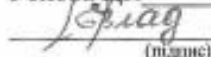
галузі знань: 01 – Освіта	спеціальності: 012-дошкільна освіта 013-початкова освіта 017 – фізична культура і спорт 061 – журналістика 071 – облік і оподаткування 072 – фінанси, банківська справа та страхування 073 – менеджмент 081 – право 121 – інженерія програмного забезпечення 231 – соціальна робота 231 – соціальна робота 242 - туризм	освітньо-професійної програми: дошкільна освіта початкова освіта фізичне виховання видавнича справа та редагування бухгалтерський облік фінанси і кредит організація виробництва правознавство розробка програмного забезпечення соціальна робота соціальна педагогіка туристичне обслуговування
06 – Журналістика 07- Управління та адміністрування		
08 – Право 12 – Інформаційні технології		
23 – Соціальна робота		
24 – Сфера обслуговування		

Укладач: Верховська О.А.

Обговорено та ухвалено на засіданні циклової комісії соціальної роботи та педагогічних дисциплін, фізичного виховання

Протокол № 1 від "29" серпня 2022

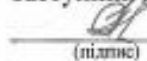
Голова ЦК

(підпис)

О.В. Маловічко
(ініціали, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від "2" вересня 2022
Заступник директора з НМР

(підпис) А.В.Ходаковська

(ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 01 освіта / педагогіка 06 журналістика 07 управління та адміністрування 08 право 12 інформаційні технології 23 соціальна робота 24 сфера обслуговування	вибіркова	
Розділів – 2	Спеціальність 012 Дошкільна освіта 013 Початкова освіта 017 Фізична культура і спорт 061 Журналістика 071 Облік і оподаткування 072 Фінанси, банківська справа та страхування 073 Менеджмент 081 Право 121 Інженерія програмного забезпечення 231 Соціальна робота 242 Туризм	Рік підготовки: 3	
Загальна кількість годин - 90		5 - й	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – <u>28</u> год	Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» «Початкова освіта» «Фізичне виховання» «Видавнича справа та редагування» «Бухгалтерський облік» «Фінанси і кредит» «Організація виробництва» «Правознавство» «Розробка програмного забезпечення» «Соціальна робота» «Соціальна педагогіка» «Туристичне обслуговування»	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
62 год.	год.		
Вид контролю: залік			
Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія сімейних відносин» є розвиток у набутті студентами умінь та навичок розуміння

психологічної характеристики сімейних відносин, причин та способів вирішення сімейних проблем.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія сімейних відносин» є:

- формування готовності до шлюбу й подружніх стосунків;
- володіння загальними тенденціями розвитку родини;
- зазначення особливості шлюбно-сімейних міжособистісних взаємин;
- розуміння впливу сім'ї на формування особистості дітей;
- розрізняти та розуміти особистісні та соціально-психологічні чинники, що зміцнюють або дестабілізують шлюб;
- володіння знаннями статевої ролі у сімейних відносинах;
- формування просімейної мотивації (ідеал дружини або чоловіка);
- володіння психологічними аспектами сексуальних стосунків;
- розуміти взаємоадаптацію подружжя, психологічну сумісність партнерів;
- вивчити різні аспекти сімейного життя: історико-соціальним, моральні, соціально-біологічні, господарсько-економічні та правові.
- сформувати деякі навички культури шлюбних відносин, організації домашнього дозвілля, ведення сімейного бюджету, домашнього господарства.

Об'єктом курсу є дослідження стосунків молодої пари. Предметом курсу є психологічні труднощі у стосунках молодої сім'ї.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми (програмні результати навчання) здобувачі освіти повинні

знати:

- теоретичні підходи до розуміння проблем сім'ї та формування батьківства ;
- основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих відносин;
- методи соціально-психологічної діагностики проблем сім'ї.

вміти:

- вільно користуватися науковою термінологією, основними поняттями;
- використовувати методики дослідження сімейних відносин, тактики і техніки сімейного спілкування і поведінкової адаптації подружжя, та набути програмні компетентності (з ОПП):

1. Знання функцій сучасної сім'ї, етапів життєвого циклу, сімейних криз, проблем, виникаючих під час сімейних відносин.

2. Здатність до виявлення специфіки психічного функціонування людини з урахуванням особливостей вікових етапів, криз розвитку і чинників ризику, його приналежності до гендерної, етнічної, професійної та іншим соціальним групам.

3. Володіння різноманітними методиками дослідження сімейних пар.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Психологія сімейних відносин» входить до варіативної частини та базується на знаннях таких дисциплін як: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психологія розвитку», «Вікова психологія», «Психологія спілкування».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Сім'я: сутність, проблеми, тенденції

Тема 1. Історичні уявлення психології сім'ї в контексті розвитку цивілізації

Зміст: Родинні стосунки в давні часи. Язичницька сім'я. Давньоєврейська сім'я. Середньовічні погляди на сім'ю. Європейський шлюб у середньовіччі. Сім'я індустріальної доби. Християнська модель. Сучасні соціально-психологічні моделі сім'ї. Сім'я в майбутньому. Етнокультурна зумовленість сімейних взаємодій.

Тема 2. Сім'я як соціально-психологічний феномен

Зміст: Поняття системи. Структура сімейної системи. Сімейні ролі та стилі. Підсистеми сім'ї. Зовнішні та внутрішні межі сім'ї. Сімейні правила. Стереотипи взаємодії в сім'ї. Сімейні міфи. Сімейні стабілізатори.

Тема 3. Життєвий цикл сім'ї.

Зміст: Класифікації сімей. Етапи розвитку сім'ї. Функції сім'ї. Структура сім'ї. Життєвий цикл сім'ї. Соціально-психологічний клімат в сім'ї. Стилі батьківської поведінки.

Тема 4. Проблеми обирання партнера.

Зміст: Обирання партнера та фактор ризику для одруження. Теорії вибору партнера для шлюбу. Предшлюбні стосунки. Фактори укріплення сімейних стосунків. Мотиви вступу в шлюб. Подружній контракт та взаємні очікування.

Розділ 2. Психологія стосунків

Тема 5. Психологія інтимних стосунків у подружній парі

Зміст: Сексуальність у культурно-історичному контексті. Соціалізація сексуальності та еротичне бажання. Психологічні основи інтимних стосунків подружжя. Любов, як передумова інтимних стосунків. Дошлюбні чинники подружнього життя. Психологія сексуальності у подружніх стосунках. Психосексуальні порушення в сімейному житті. Норма і девіації в сексуальній поведінці. Любовна адикція, як порушення парних стосунків.

Тема 6. Подружні конфлікти

Зміст: Поняття конфлікту в контексті сімейної психології. Характеристики подружніх конфліктів. Причини подружніх конфліктів. Принципи конструктивного рішення подружніх конфліктів. Ревнощі.

Тема 7 Психологія розлучення

Зміст: Причини розлучень. Міфи про розлучення. Психологічні проблеми, спричинені розлученням. Розлучення як стрес. Особистісні установки під час розлучення

Тема 8. Психологічні особливості молодії родини

Зміст: Адаптація молодят до умов сімейного життя. Реалізація родинної побутово-економічної функції. Взаємини молодого подружжя з батьками. Дитина в молодій родині.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Сім'я: сутність, проблеми, тенденції					
Тема 1. Історичні уявлення психології сім'ї в контексті розвитку цивілізації	12	2	2	-	8
Тема 2. Сім'я, як соціально-психологічний феномен	11	2	1	-	8
Тема 3. Життєвий цикл сім'ї	12	2	2	-	8
Тема 4. Проблеми обирання партнера	10	2	2	-	6
Разом за розділом 1	45	8	7	-	30
Розділ 2. Психологія стосунків					
Тема 5. Психологія інтимних стосунків у подружній парі	12	2	2	-	8
Тема 6. Подружні конфлікти	11	1	2	-	8
Тема 7. Психологія розлучення	11	1	2	-	8
Тема 8. Психологічні особливості молодшої родини	11	2	1	-	8
Разом за розділом 2	45	6	7	-	32
<i>Усього годин</i>	90	14	14	-	62

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні уявлення психології сім'ї в контексті розвитку цивілізації	2
2	Сім'я, як соціально-психологічний феномен	2
3	Життєвий цикл сім'ї	2
4	Проблеми обирання партнера	2
5	Психологія інтимних стосунків у подружній парі	2
6	Подружні конфлікти	1
7	Психологія розлучення	1
8	Психологічні особливості молодшої родини	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні уявлення психології сім'ї в контексті розвитку цивілізації	2
2	Сім'я як соціально-психологічний феномен	1
3	Життєвий цикл сім'ї	2
4	Проблеми обирання партнера	2
5	Психологія інтимних стосунків у подружній парі	2
6	Подружні конфлікти	2
7	Психологія розлучення	2
8	Психологічні особливості молодшої родини	1
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні уявлення психології сім'ї в контексті розвитку цивілізації	8
2	Сім'я як соціально-психологічний феномен	8
3	Життєвий цикл сім'ї	8
4	Проблеми обирання партнера	6
5	Психологія інтимних стосунків у подружній парі	8
6	Подружні конфлікти	8
7	Психологія розлучення	8
8	Психологічні особливості молодого родини	8
Разом		62

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія сімейних відносин» - це вид індивідуально-дослідної роботи фахового молодшого бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Індивідуальне завдання передбачає виконання на вибір студента певної форми:

1. Проходження курсу на сайті Prometheus: - 15 б.

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/personal-development>
https://courses.prometheus.org.ua/courses/KUBG/Psy101/2014_T1/about
https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-1:EPF+SEXED101+2018_T2/about

2. Складання пам'ятки для молодого подружжя: 15 б.

3. Написання тез наукової статті, участь у молодій науці – 20 б.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Психологія сімейних відносин».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 20 балів.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (макс – 20 балів):

Оцінка «відмінно» (16 – 20 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (11 – 15 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;

- самостійне, репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6 – 10 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0 – 5):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на аудиторних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань		Самостійна робота інд. завд.	Залік	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)	Модульна атестація № 2 (30 балів)			
Розділ 1	Розділ 2			
30	30	20	20	100

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких:

- 30 – за теоретичні знання (доповіді на практичних заняттях, проходження поточного електронного тестування);
- 30 – за практичні вміння (проведення діагностичних процедур на практичних заняттях, виконання і презентація науково-дослідного завдання).

Допуск до підсумкового контролю складає 60 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 20 балів, з яких:

20 балів – за теоретичні знання та практичні вміння (підсумкове тестування).

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	
1.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	1	20	20	
2.	Виконання завдання самостійної творчої роботи. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	3	1	3	
3.	Презентація й обговорення самостійного творчого завдання на практичному / семінарському занятті.	7	1	7	
5.	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 1.</i>	5	5	25	
6.	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділів 2. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділів 2.</i>	5	5	25	
7.	Підсумковий контроль – залік	1	Підсумкове самостійне електронне тестування за результатами вивчення курсу у повному обсязі. <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).</i>	10	10
			Відповідь на питання екзаменаційного білету для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	10	10
Усього		22		100	

У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни застосовуються такі методи:

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, бліц-опитування, фронтальне та індивідуальне опитування з основних понять теми, співбесіда, доповіді, моделювання ситуації, аналіз конспектів першоджерел та творчих робіт тощо;

– методи письмового контролю: модульне письмове тестування; письмове опитування, реферат, конспекти статей, занять, складання кросворду тощо;

– методи комп'ютерного контролю: мультимедійні презентації доповідей та творчих проєктів;

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз. Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та модульного контролю.

Орієнтовна кількість балів:

Рейтингове оцінювання курсу лекційних, практичних занять та самостійної роботи:

– підготовка фіксованого виступу, відповіді – 1-4 бали;

– використання додаткових літературних джерел, анотації статей – 1-4 бали;

– підготовка есе, схеми, таблиці, фішбоун, інтелект-карти, хмари слів, версусів тощо – 1-4 бали;

– підготовка реферату – 1-4 бали;

– підготовка наукового повідомлення – 1-4 бали;

– самостійне опрацювання окремих питань – 1-4 бали;

– тестування – 1-4 бали. 2.

Форми модульного контролю:

– глибоке розкриття всіх питань – 4-5 балів;

– повна, коротка відповідь – 3-4 бали;

– коротка відповідь з кількома помилками – 3 бали;

– неповна відповідь – 1 бал;

– неповна відповідь із значною кількістю недоліків – 1 бал;

– незадовільна відповідь – 0 балів.

Додаткові бали: – доповнення на заняттях – 1-2 бали;

– участь у дискусії – 1-2 бали;

– творчий підхід до вирішення завдань – 1-2 бали.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення кожного модулю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано

B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: курс лекцій. – К.: МАУП, 2016. – 96 с.
2. Бондарчук О.І. Сім'я як осередок соціалізації дитини // Проблеми соціальної захищеності дітей в ринкових умовах. К. : АЛД, 2017.
3. Бейкер К. Теория семейных систем М. Боуена: [Ст. амер. психолога] Вопросы психологии. – 2015. – № 6. – 155 с.
4. Бочелюк В.Й., Черепехіна О.А. Психологія сексуальності: навч. посіб. К.: «Видавничий дім «Скіф», 2018. – 312 с.
5. Калиніна Р.Р. Введення в психологію сімейних відносин. - К.: Видавництво, 2018. – 351 с.
6. Кернберг О.Ф. Відношення до любові : норма та патологія.- К., 2016.
7. Левинсон Р. В. Долгосрочный брак: возраст, гендер и удовлетворенность // Психол. зрелости и старения. — 2015. — № 2. — С. 98–105.
8. Марценюк З.Й. Динаміка уявлень студентської молоді про майбутню сім'ю // Психол. пробл. сучасної молоді. — 2017. — Вип. 12. — С. 152–153.
9. Піддубна О. Задоволеність шлюбом і рівень суб'єктивного конт ролю в подружній парі // Соц. психол. — 2014. — № 6. — С. 172– 178.
10. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2017. – 270 с.
11. Психологічна допомога сім'ї: Посібн. / за ред. З.Г. Кісарчук. – К.: Вид-во Ін-ту соціології НАН України, 2016. – с. 15 – 20.
12. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
13. Психологія сучасної сім'ї: навч. посіб. / О. А. Столярчук. – Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. – 136 с.
14. Слюсаревський М. Деякі особливості сучасних уявлень молоді про шлюб: (аналіз символічної репрезентації) // Практична пси хол. та соц. робота. — 2014. — № 6. — С. 30–32.

15. Хусаинова Н. Ю. Влияние отца на формирование "Я" — концепции ребенка // Психотерапія. — 2016. — № 5. — С. 4–6.

Додаткова:

1. Васьковская С. В., Горностай П. П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи. — К.: Вища шк., 2016. — 192 с.
2. Волинська Л. В. Підготовка молоді до сімейного життя (соціально-психологічний тренінг): Навч.-метод. посіб. — К., 2015. — 74 с.
3. Кабанов М. М., Личко А. Е., Смирнов В. Н. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. — К., — 310 с.
4. Калашник Т. И. Метод позитивной психотерапии в групповой и индивидуальной психокоррекции. — Одесса – Черкасы – Висбаден, 2016. — 73 с.
5. Кляпець О. Феномен емоційного вигоряння в сім'ї // Соц. психол. — 2016. — № 4. — С. 168–176.
6. Кравець В. П. Психологія сімейного життя: навч. пос. Част. I. — Тернопіль, 2015. — 696 с.
7. Кравець В. П. Психологія сімейного життя: навч. пос. Част. II. — Тернопіль, 2015. — 696 с.
8. Кравченко Т. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах // Соц. психол. — 2016. — № 2. — С. 142–150.
9. Краснова О. В. Традиционная семья: миф или реальность? // Психол. зрелости и старения. — 2016. — № 4. — С. 5–16.
10. Левкович В., Зуськова О. Методика диагностики супружеских отношений // Вопросы психологии. — 2017.
11. Психологічна допомога сім'ї: Навч. посіб.: у 3-х кн. / За заг. ред. З. Г. Кісарчук — К.: Главник, 2016.
12. Сейла Г. Дж. Щось більше, ніж кохання: складові щасливого шлюбу. — Черкаси, 2015. — 140 с.

Інформаційні ресурси

1. Посилання на курс «Психологія сімейних відносин» в системі електронного забезпечення навчання Moodle:
<https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=683>
2. Фільми про подружнє життя:-[Електронний ресурс]:-//
<https://www.ivu.ru/titr/goodmovies/brak>
3. Галина Федоришин СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.-// [Електронне посилання]
<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2234>

